

таже знижується пожиттєва продуктивність (удой, вихід молочного жиру і белку).

Лучшими показателями продуктивного довголіття і пожиттєвої молочної продуктивності в стаді характеризуються корови ліній С. Рокмэн 275932 і П. Іванхое Хвел 1393997 (3,9 лактації, 23582 кг і 23578 кг відповідно). Наименьшу ПХІ і пожиттєву молочну продуктивністю мають корови, що належать до лінії Ф. Мэтт 1392858 (2,4 лактації, 15998 кг).

Быки-производители оказывають велике вплив як на пожиттєву молочну продуктивність, так і на продовжителіть господарського використання своїх дочок. Більш тривалий термін в стаді використовували дочки быка Гиганта 242 (CAN) – 6,1 лактації. При цьому ці тварини перевищили всіх інших за показателями пожиттєвої продуктивності. Найвищий удой на один день лактації мали дочки быка Артиста 6284191 (CAN) – 21,5 кг, а дочки Аэровуда 6682654 (CAN) – удой на один день господарського використання – 19,76 кг. Найбільше кількість молока на один день життя було одержано від дочок быка Таланта 600064 (DEU) – 10,58 кг.

УДК 636.082.22

ПОДАЛЬШІ ПЕРСПЕКТИВИ СЕЛЕКЦІЇ СУМСЬКОГО ВНУТРІШНЬОПОРОДНОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Ю.І. Склярєнко*, Р.В. Братушка**

****Інститут сільського господарства Північного Сходу НААН***

*****Інститут розведення і генетики тварин НААН***

Сумський внутрішньопородний тип української чорно-рябої молочної породи був апробований в 2005 році, затверджений у 2009 році. Для його створення використовували схрещування маточного поголів'я лебединської породи з плідниками голштинської породи. Селекційна робота з виведення сумського типу мала певні особливості, а саме для схрещування використовували як чистопородних голштинських бугаїв північно-американської селекції, так і значну частину плідників української чорно-рябої молочної породи.

Спочатку для поглибленої племінної роботи були визначені п'ять базових господарств (АФ «Косівщинська», «Степанівський», дослідне господарство, радгосп «Сумський», АФ «Перше травня»). Їх завданням було отримати бугаїв $\frac{3}{4}$ або $\frac{5}{8}$ кровності за голштинською породою, спермою яких планувалося осіменяти маточне поголів'я аналогічної кровності для розведення «в собі». У цих господарствах були використані чистопородні

голштино-фризькі бугаї за розробленою схемою, яка передбачала певну поетапність. Для інших товарних господарств були розроблені схеми схрещування за двома етапами роботи. За даними І.О. Рубцова, у Сумському районі головним чином були представлені чотири генеалогічні лінії: М. Чіфтейна 95679, С.Т. Рокіта 0252803, Р. Совріна 198998, В.Б. Айдіала 1013415. Бугаї всіх ліній використовувалися в кожному господарстві згідно з планом ротацій ліній та індивідуального підбору за маточним поголів'ям.

На початку 2012 року племінних господарств з розведення сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи в області налічувалося 6: ТОВ АФ «Владана», ПАТ «Іскра», філія Райз-Максимко, АФ «Перше травня», ТОВ АФ «Лан», ДПЗ ДП ДГ Інституту сільського господарства Північного Сходу Сумського району. Молочна продуктивність корів за 2011 рік у них відповідно склала 6712 кг з вмістом жиру 3,94 %, білка 3,16 %; 4975 кг з вмістом жиру 3,77 %, білка 3,08 %; 6064 кг з вмістом жиру 3,81 %, білка 3,26 %; 5629 кг з вмістом жиру 3,85 %, білка 3,20 %; 4954 кг з вмістом жиру 3,89 %, білка 3,20 %.

На жаль, перспективи розведення типу невітшні, що співпадає із загальною тенденцією по породі. Таке базове господарство зі створення типу, як радгосп «Сумський», перестав існувати, а агрофірма «Косівщинська» з 2012 року виключена з реєстру племінних господарств. Впродовж першого півріччя 2012 року господарство ТОВ АФ «Владана» переатестоване на племінний репродуктор з розведення голштинської породи.

Тобто, з базових господарств, які брали участь у створенні сумського внутрішньо породного типу української чорно-рябої молочної породи, нині залишилося – ДП ДГ Інституту сільського господарства північного сходу та АФ «Перше травня».

В племінних господарствах корови сумського внутрішньопородного типу відносяться до 15 генеалогічних ліній. Найбільш чисельною є лінія Старбака 352790. Від загальної кількості корів, яка утримується в племінних господарствах тварини цієї лінії складають 25 %, телиці – 18 %. Друга за кількістю жіночих потомків – лінія Чіфа 1427381. Від загальної кількості корів, яка утримується в племінних господарствах тварини цієї лінії складають 21 %, телиці – 32 %.

З 132 плідників, від яких походять жіночі потомки, лише 17 бугаїв української чорно-рябої молочної породи. Цих плідників використовували в господарствах ТОВ АФ «Лан», ДП ДГ Інституту сільського господарства північного сходу та АФ «Косівщинська». В цих господарствах утримується 191 телиця які походять від бугаїв-плідників Аркуш 191, Єнот 4578, Ной 204 лінії Елевейшна 1491007. Кількість корів, які походять від плідників української чорно-рябої молочної породи складає 62 голови лінії М. Чіфтейна 95679 та 41 лінії Елевейшна 1491007. Від 3015 пробонітованих корів у 2011 році, кількість тварин, які походять від бугаїв української чорно-рябої молочної породи складає 3,4%, а телиць від 2370 пробонітованих голів – 8,1 %. Всі інші тварини походять від плідників голштинської породи.

На Сумському державному селекційному центрі на сьогодні не утримується жодного плідника української чорно-рябої молочної породи.

Тобто в племінних господарствах не має можливості використовувати плідників запланованої кровності за голштинською породою місцевої селекції. Сперму плідників, як правило, завозять з інших країн, що, на нашу думку та думку інших науковців (Славов В. П., Шуст П. Д., 2009), доцільно для використання тільки «замовних» паруваль високопродуктивних корів. Подібна масова практика призводить до безперспективності, нецілеспрямованості селекційної роботи. Племпідприємства не можуть використовувати надбання вітчизняної селекції і науки, досягнення кращих племзаводів та племрепродукторів регіону. Випадає найважливіша ланка у ланцюгу селекційної роботи з внутрішньопородним типом – корови-рекордистки, які повинні бути віднесені до групи бугайвиробничих.

А про те, що в господарствах існують рекордистки з високою молочною продуктивністю свідчать результати бонітування за 2011 рік. Так в ТОВ АФ «Владана», нараховується десять корів з молочною продуктивністю вище 8 тис кг. З них 6 гол мають продуктивність вище 9 тис кг молока, а дві – вище 10 тис кг молока. Корова Буря 5900001709, батько якої Кондон 3971111 лінії Старбака 352790 має за третю лактацію молочну продуктивність 10235 кг при вмісті жиру в молоці 4,20 %, а білка – 3,20 %. Корова Ракета 59000000650, батько якої Віанні 378239 лінії Елевейшна 1491007 має молочну продуктивність 10035 кг при вмісті жиру в молоці 3,90 %, білка – 3,00%.

В господарстві ПАТ «Іскра» утримується десять голів корів з молочною продуктивністю в межах 5,5 тис кг молока і вище. Найкращою є корова Лілія 5900213417, яка походить від бугая Любимий 5900015495 лінії Елевейшна 1491007 (6502–3,74–3,11).

В господарстві філії Райз-Максимко, нараховується дев'ять корів які мають продуктивність вище 7 тис кг молока, а корова Суниця 4400120726, батько якої Люксорі 2283419 лінії Чіфа 1427381 має продуктивність 12913 кг молока, при вмісті жиру 3,85 %, білка – 3,00%.

В агрофірмі «Перше травня», дев'ятнадцять корів мають молочну продуктивність вище 7 тис кг. Найкращою є корова Клубніка 9998, дочка бугая Екліпса 365056 лінії Елевейшна 1491007 (8613–3,90–3,10).

В ТОВ АФ «Лан» нараховується дев'ять корів з молочною продуктивністю вище 9 тис кг молока. Від корови Шана 5900139691, дочки плідника Гол 1745 лінії Астронавта 1458744 за першу лактацію отримано 9590 кг молока з вмістом жиру в молоці 3,78 %, білка – 3,2 %.

В Державному підприємстві ДГ ІСГПС десять корів мали молочну продуктивність вище 6,0 тис кг молока. Найліпшою є корова Маргарита 1035, дочка бугая Дорогой 4617 лінії Кутласа 340909 (7760–3,48–3,05).

Стан популяції сумського внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи характеризується, перш за все, наявністю значної частки тварин із високим відсотком спадковості (понад 87,5 %) голштинської породи.

Оцінюючи плідників найбільш чисельних ліній, які використовувалися на даному внутрішньопородному типі, встановлено, що кращими за генетичними можливостями є плідники ліній Кевеліе 1620273 із середнім

селекційним індексом $999,8 \pm 57,5$, Чіфа 1427381 – $717,03 \pm 16,6$ Старбака 352790 – $674,8 \pm 12,9$ та Астронавта 1458744 – $499,9 \pm 17,7$.

З метою збереження у тварин цінних племінних ознак, ведення і подальшого удосконалення кращих планових ліній, необхідно передбачити комплектування і зміну плідників, зосередивши на Сумському Державному селекційному центрі плідників української чорно-рябої молочної породи потрібної лінійної належності.

Тому подальша племінна робота з сумським внутрішньопородним типом української чорно-рябої молочної породи для його збереження і розширення повинна зосередитись на отриманні від замовних паруваль, хоч це потребує значних матеріальних витрат, вирощування та оцінку за якістю потомства нових -плідників з визначеним проявом господарсько корисних ознак у їхніх дочок, враховуючи потреби конкретного виробництва.

636.2.033.082.2

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ВІДБІР БУГАЙЦІВ АБЕРДИН-АНГУСЬКОЇ ПОРОДИ В ПРОЦЕСІ ВИРОЩУВАННЯ НА М'ЯСО

В. І. Цуп, А. П. Василів
Тернопільська державна сільськогосподарська
дослідна станція ІКСГП НААН

На рівень м'ясної продуктивності і якість м'яса в значній мірі впливає породна приналежність. У той же час біологічні можливості організму і його реактивні здатності зумовлюються віком і характером годівлі. Саме тому організація вирощування і встановлення оптимального віку забою молодняку повинні ґрунтуватися на кількісних та якісних показниках його продуктивності на різних етапах вирощування

Наявна чітка високо ймовірна кореляція між живою масою бугайців при відлученні та живою масою у кінці відгодівлі. Тварини з низькою інтенсивністю росту в підсисний період і у подальшому відстають у рості і розвитку. Отже при вирощуванні бугайців абердин-ангуської породи доцільно використовувати фактор мінливості їх швидкості росту на ранніх етапах розвитку. Проведення забою бугайців у різному віці з урахуванням їх інтенсивності росту та віку дає можливість більш гнучко реагувати на запити споживачів на молоду та зрілу яловичину. Метою наших досліджень було визначення параметрів диференційованого відбору бугайців абердин-ангуської породи в процесі вирощування на м'ясо з урахуванням їх інтенсивності росту на різних етапах розвитку.

Науково-господарський дослід проведено в господарстві ПАП „Дзвін” Чортківського району Тернопільської області. Було сформовано 4 групи бугайців абердин-ангуської породи по 10 голів у кожній за методом

© В. І. Цуп, А. П. Василів, 2012